

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

31. oktober 2024

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 331 (Alm. del) af 27. juni 2024 stillet efter ønske fra Mikkel Bjørn (DF)

Spørgsmål

Vil ministeren i forlængelse af svar på FIU alm. del – spørgsmål 201 redegøre for og udarbejde en beregning, der skitserer de mest retvisende befolkningsreduktioner i procent og absolutte tal over tre generationer ved forskellige fertilitetsrater, specifikt 0,9, 1,3, 1,5, 1,7 og 2,5, og de umiddelbare økonomiske konsekvenser ved disse reduktioner? I beregningen skal der tages udgangspunkt i alle kvinder i Danmark i 2023 (uden opdeling på herkomst), og migration skal fraregnes som et parameter. De nævnte fertilitetsrater skal starte i 2024 (dvs. uden at lade fertiliteten konvergere mod det langsigtede niveau i løbet af 8 år). Derudover ønskes tabeller for de aldersspecifikke fertilitetsrater for hvert af de fremskrevne år. Spørger er bevidst om, at der kan ske ændringer i befolkningens dødelighed og aldersstruktur, men ønsker en vurdering af de mest sandsynlige befolkningsreduktioner ved forskellige fertilitetsrater og de økonomiske konsekvenser forbundet hermed. Der ønskes altså en befolkningsfremskrivning, hvor fertilitetsraten for alle kvinder i Danmark i dag, årligt fastholdes ved de nævnte fertilitetsrater.

Svar

Det bemærkes indledningsvist, at de af spørgeren angivne scenarier ikke anses som værende realistiske befolkningsudviklinger. Fertiliteten blandt kvinder med dansk oprindelse, opgjort ved fertilitetskvoienten, har været mellem ca. 1,7 og 1,9 i perioden 1992-2021. I 2022 og 2023 har der været et fald i fertiliteten til henholdsvis 1,55 og 1,5.¹ Samtidig har der været en nettotilgang til Danmark fra andre lande, som i perioden 1992-2023 udgjorde ca. 18.000 personer årligt.²

Endvidere gælder det, at usikkerheden på konsekvensberegninger vokser ved scenarier, som adskiller sig væsentligt fra udgangspunktet i befolkningsfremskrivningen – dvs. den fremskrivning, som vurderes at være den mest sandsynlige udvikling. Virkningerne af scenarierne, som vist i tabel 1, er dermed behæftet med

¹ Se Danmarks Statistik, tabel FERT1. For kvinder med dansk oprindelse var fertiliteten i 2022 og 2023 henholdsvis 1,61 og 1,56

² Se Danmarks Statistik, tabel INDVAN og UDVAN.

betydelig usikkerhed, og er alene de beregningstekniske konsekvenser af de ønskede stød til fertiliteten og ingen ind- og udvandring til/fra Danmark.

Et fertilitetsniveau på omkring 2,1 vil ifølge Danmarks Statistik indebære, at befolkningsstørrelsen i Danmark på langt sigt vil være uændret over tid forudsat uændret levetidsudvikling og ingen nettoindvandring.³ Det betyder, at med langsigtede fertilitetsniveauer på 0,9, 1,3, 1,5 og 1,7 vil befolkningens størrelse falde over tid, hvis ikke dødeligheden falder, og/eller der er en positiv nettoindvandring.

Beregningerne er udført i forhold til *Befolkningsfremskrivning 2024* hvor det langsigtede fertilitetsniveau er forudsat til ca. 1,7. I *Befolkningsfremskrivning 2023* var det langsigtede fertilitetsniveau forudsat til ca. 1,9, hvorfor det er tilføjet som et ekstra scenarie. I tillæg til *Befolkningsfremskrivning 2024* fra Danmarks statistik og DREAM indregnes virkningerne af den supplerende beløbsordning, *jf. Økonomisk Analyse: Regneprincipper for beløbsordningerne*. Da spørgeren ønsker, at man fraregner migration som et parameter, er virkningerne udeladt i scenarierne. Ligeledes er der ingen indfasningsperiode af det langsigtede fertilitetsniveau i scenarierne. I *Befolkningsfremskrivning 2024* er indfasningsperioden til det langsigtede niveau omkring 15 år.

Det bemærkes, at fremskrivningshorisonten i Finansministeriets mellemfristede fremskrivninger nu løber til 2130. I scenariet med et fertilitetsniveau på 0,9 fra 2024 og ingen ind- og udvandring reduceres befolkningen i år 2130 med ca. 5,2 millioner personer i forhold til befolkningsprognosen fra juni 2024, svarede til ca. 82 pct. I forhold til befolkningen i 2023 reduceres befolkningen samlet set med 80 pct. i 2130. Omvendt øges befolkningen med ca. 4,1 millioner personer i 2130 med et fertilitetsniveau på 2,5 og ingen ud- og indvandring, *jf. tabel 1 og 2*.

Finansministeriets mellemfristede fremskrivninger bygger på et beregningsteknisk princip om, at det offentlige forbrug følger væksten i det demografiske træk og velstandsudviklingen i årene efter planlægningshorisonten, som aktuelt går til 2030. Det betyder, at det offentlige forbrug vil udgøre en konstant andel af BNP for en uændret befolkningssammensætning. En lavere fertilitet betyder i første omgang færre børn, hvilket isoleret set indebærer et lavere demografisk træk og dermed lavere offentlige forbrugsudgifter efter 2030 og omvendt med et højere fertilitetsniveau. Det skal ses i sammenhæng med, at børn og unge er forbundet med et udgiftstræk på den offentlige service til fx dagtilbud og undervisning. Ligeledes vil ingen nettotilgang til landet isoleret set indebære et lavere demografisk træk og dermed lavere offentlige forbrugsudgifter (dog ikke nødvendigvis i forhold til BNP).

I fremskrivningen vil en lavere fertilitet også betyde en faldende arbejdsstyrke i takt med, at de mindre årgange kommer i den erhvervsaktive alder, *jf. tabel 1*. Et

³ Årsagen til at fertilitetsniveau skal være over 2 for at befolkningen på langt sigt er konstant er, at ikke alle nyfødte når at gennemleve deres fertile alder.

højere fertilitetsniveau vil omvendt betyde en stigende arbejdsstyrke over tid, men denne virkning modgås dog af antagelsen om ingen ind- og udvandring.

En mindre arbejdsstyrke vil isoleret set medføre et lavere BNP. BNP-virkningen fra ændringerne i fertiliteten sker dog med en betydelig forsinkelse i forhold til ændringen i antallet af børn. Det lavere BNP er ikke nødvendigvis udtryk for lavere BNP pr. indbygger, da befolkningen samtidig er mindre. Det skal endvidere bemærkes, at de økonomiske konsekvenser af en markant ændring i befolkningens størrelse kan have afledte konsekvenser, som en mekanisk fremskrivning ikke tager højde for. Det gælder fx påvirkningen af boligpriser og værdien af kapitalapparat mere generelt eller lavere/højere befolkningstæthed og dermed potentielt længere/kortere transport til arbejde, uddannelse, sundhedsydelser mv.

I forhold til virkningen på den offentlige saldo skal to forhold bemærkes. For det første, er Danmark, med de nuværende forudsætninger på vej ind i en periode med demografisk modvind, med en årrække med beregningstekniske underskud. En forudsætning om en langsigtet fertilitet på under 1,7 vil isoleret set mindske presset på den offentlige saldo og dermed de beregningstekniske underskud. For højere langsigtede fertilitetsniveau gælder det modsatte.⁴

For det andet tilrettelægges finanspolitikken inden for rammerne af målsætningen for den strukturelle saldo. Aktuelt planlægges efter et mål om et underskud på den strukturelle saldo på -1/2 pct. af BNP i 2030. Indeværende svar afspejler marginalvirkningen af ændrede fertilitetsforudsætninger og ingen ind- og udvandring til/fra Danmark, dvs. i de marginale stød afgiver den strukturelle saldo fra målsætningen på -1/2 pct. af BNP i 2030 .

Også virkningen på den offentlige saldo er behæftet med betydelig usikkerhed.

Tabel 1

Virkningen på arbejdsudbud, produktivitet, BNP, den offentlige saldo, antallet af børn samt befolkningen ved alternative forudsætninger for den langsigtede fertilitet og ind- og udvandring.

	2030	2040	2050	2060	2070	2080	2090	2100	2130
Aktuelle fremskrivning									
Fuldtidsbeskæftigelse, 1.000 personer	2677	2702	2775	2873	2881	2890	2925	2954	2968
Produktivitet, BNP pr. fuldtidsbeskæftiget (1.000 kr.)	1187	1312	1447	1598	1757	1924	2109	2317	3056
BNP, mia. kr. (2025-niveau)	3177	3546	4016	4590	5063	5559	6169	6843	9071
Offentlig saldo, pct. af BNP	-0,5	-0,7	0,4	2,4	3,5	4,0	5,1	6,6	10,4

⁴ Finansministeriets mellemfristede fremskrivninger er baseret på befolkningsprognoser fra Danmarks Statistik og DREAM.

Primær offentlig saldo, pct. af BNP	-0,8	-0,7	0,5	2,0	2,1	1,6	1,8	2,1	1,5
Personer 0-14 år, 1.000 personer	940	969	938	915	932	920	899	906	885
Befolkning, 1000 personer	6037	6141	6181	6194	6239	6298	6308	6312	6348
Marginalvirkning ved fertilitet på 0,9 og ingen ind- og udvandring									
Fuldtidsbeskæftigelse, 1.000 personer	-41	-115	-314	-629	-970	-1322	-1680	-1990	-2484
Produktivitet, BNP pr. fuldtidsbeskæftiget (1.000 kr.)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BNP, mia. kr. (2025-niveau)	-49	-151	-454	-1006	-1705	-2543	-3542	-4610	-7589
Offentlig saldo, pct. af BNP	-0,6	0,2	2,2	3,4	3,6	3,8	4,1	5,9	6,8
Primær offentlig saldo, pct. af BNP	-0,5	1,9	2,6	2,0	0,9	-0,3	-1,6	-2,9	-4,4
Personer 0-14 år, 1.000 personer	-192	-477	-507	-572	-693	-727	-742	-792	-831
Befolkning, 1000 personer	-267	-688	-1113	-1601	-2172	-2756	-3345	-3926	-5177
Marginalvirkning ved fertilitet på 1,3 og ingen ind- og udvandring									
Fuldtidsbeskæftigelse, 1.000 personer	-41	-114	-252	-462	-695	-933	-1179	-1414	-1913
Produktivitet, BNP pr. fuldtidsbeskæftiget (1.000 kr.)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BNP, mia. kr. (2025-niveau)	-49	-149	-365	-739	-1222	-1794	-2487	-3276	-5845
Offentlig saldo, pct. af BNP	-0,6	-0,1	0,4	0,3	-0,4	-1,1	-1,8	-2,4	-4,8
Primær offentlig saldo, pct. af BNP	-0,5	0,2	0,5	0,1	-0,6	-1,1	-1,4	-1,7	-2,4
Personer 0-14 år, 1.000 personer	-93	-258	-313	-370	-467	-515	-546	-603	-687
Befolkning, 1000 personer	-167	-446	-747	-1094	-1513	-1961	-2423	-2883	-4013
Marginalvirkning ved fertilitet på 1,5 ind- og udvandring									
Fuldtidsbeskæftigelse, 1.000 personer	-41	-113	-221	-379	-557	-730	-907	-1088	-1519
Produktivitet, BNP pr. fuldtidsbeskæftiget (1.000 kr.)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BNP, mia. kr. (2025-niveau)	-49	-148	-319	-605	-979	-1405	-1914	-2521	-4643
Offentlig saldo, pct. af BNP	-0,6	-0,3	-0,3	-0,8	-1,7	-2,8	-3,7	-4,5	-7,4
Primær offentlig saldo, pct. af BNP	-0,5	-0,1	0,0	-0,4	-1,1	-1,6	-1,7	-1,7	-1,7
Personer 0-14 år, 1.000 personer	-43	-149	-216	-257	-326	-379	-412	-458	-553
Befolkning, 1000 personer	-118	-325	-562	-830	-1152	-1512	-1884	-2249	-3206
Marginalvirkning ved fertilitet på 1,7 og ingen ind- og udvandring									
Fuldtidsbeskæftigelse, 1.000 personer	-41	-112	-190	-296	-419	-523	-621	-737	-1045
Produktivitet, BNP pr. fuldtidsbeskæftiget (1.000 kr.)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BNP, mia. kr. (2025-niveau)	-49	-147	-275	-472	-736	-1006	-1310	-1706	-3195
Offentlig saldo, pct. af BNP	-0,6	-1,1	-1,5	-2,2	-3,5	-4,6	-5,2	-5,9	-9,9

Primær offentlig saldo, pct. af BNP	-0,6	-0,8	-0,8	-1,0	-1,6	-1,7	-1,4	-1,2	-1,3
Personer 0-14 år, 1.000 personer	7	-40	-118	-137	-167	-223	-251	-274	-361
Befolkning, 1000 personer	-68	-204	-378	-557	-770	-1029	-1291	-1533	-2216
Marginalvirkning ved fertilitet på 1,9 ind- og udvandring									
Fuldtidsbeskæftigelse, 1.000 personer	-41	-111	-159	-211	-279	-309	-319	-358	-483
Produktivitet, BNP pr. fuldtidsbeskæftiget (1.000 kr.)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BNP, mia. kr. (2025-niveau)	-49	-146	-229	-337	-490	-595	-673	-829	-1476
Offentlig saldo, pct. af BNP	-0,6	-1,8	-2,5	-3,3	-4,8	-5,6	-5,7	-6,2	-9,5
Primær offentlig saldo, pct. af BNP	-0,6	-1,4	-1,4	-1,5	-2,0	-1,7	-0,9	-0,5	-0,4
Personer 0-14 år, 1.000 personer	56	70	-19	-10	11	-47	-61	-45	-97
Befolkning, 1000 personer	-18	-83	-193	-277	-367	-511	-642	-729	-1017
Marginalvirkning ved fertilitet på 2,5 ind- og udvandring									
Fuldtidsbeskæftigelse, 1.000 personer	-41	-109	-65	40	143	362	673	934	1802
Produktivitet, BNP pr. fuldtidsbeskæftiget (1.000 kr.)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BNP, mia. kr. (2025-niveau)	-49	-143	-94	64	251	697	1419	2163	5505
Offentlig saldo, pct. af BNP	-0,7	-2,2	-3,6	-5,7	-7,6	-10,0	-11,0	-11,5	-15,7
Primær offentlig saldo, pct. af BNP	-0,7	-2,1	-2,4	-2,4	-3,0	-2,4	-1,1	-0,8	1,4
Personer 0-14 år, 1.000 personer	206	398	278	419	656	605	698	953	1294
Befolkning, 1000 personer	131	279	363	610	968	1251	1661	2267	4127

Anm.: I den aktuelle fremskrivning er det forudsat, at den smale fertilitet blandt kvinder konvergerer mod 1,7 på sigt, således at det aktuelle niveau for fertiliteten på ca. 1,5 i 2023 gradvist stiger til det langsigtede niveau på 1,7. I den aktuelle fremskrivning differenceres der mellem fertiliteten fordelt på herkomstgrupper. Fertiliteten for kvinder af dansk oprindelse, konvergerer i den aktuelle fremskrivning til 1,75. I tabellen anføres de marginale virkninger af, at fertiliteten derimod er 0,9, 1,3, 1,5, 1,7, 1,9 og 2,5 for alle herkomstgrupper samt, at der ingen indfasningsperiode er. Ligledes er at der hverken ind- eller udvandring til Danmrk. Virkningen på BNP afspejler alene den reducerede fuldtidsbeskæftigelse. Befolkningen er ekskl. ukrainere under særloven og virkningerne af den supplerende beløbsordning er fraregnet i scenarierne.

Kilde: 2030-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2028, august 2024.

Tabel 2

Udviklingen i befolkningen i befolkningsprognosen 2024 samt ved alternative forudsætninger for den langsigtede fertilitet og ind- og udvandring.

	2030	2040	2050	2060	2070	2080	2090	2100	2130	Pct. (2023-2130)
1.000 personer										
2024 befolkningsprognose	6037	6141	6181	6194	6239	6298	6308	6312	6348	7
Fertilitet på 0,9 og ind- og udvandring	5771	5454	5068	4592	4068	3542	2963	2386	1171	-80
Fertilitet på 1,3 og ind- og udvandring	5870	5695	5435	5099	4726	4337	3885	3429	2335	-61

Fertilitet på 1,5 og ind- og udvandring	5920	5816	5619	5364	5087	4785	4424	4063	3142	-47
Fertilitet på 1,7 og ind- og udvandring	6019	6058	5988	5917	5872	5786	5666	5583	5331	-10
Fertilitet på 2,5 og ind- og udvandring	6169	6420	6545	6804	7208	7548	7969	8579	10475	77

Anm.: I den aktuelle fremskrivning er det forudsat, at den smale fertilitet blandt kvinder konvergerer mod 1,7 på sigt, således at det aktuelle niveau for fertiliteten på ca. 1,5 i 2023 gradvist stiger til det langsigtede niveau på 1,7. I den aktuelle fremskrivning differenceres der mellem fertiliteten fordelt på herkomstgrupper. Fertiliteten for kvinder af dansk oprindelse, konvergerer i den aktuelle fremskrivning til 1,75. I tabellen anføres de marginale virkninger af, at fertiliteten derimod er 0,9, 1,3, 1,5, 1,7, 1,9 og 2,5 for alle herkomstgrupper samt, at der ingen indfasningsperiode er. Ligledes er at der hverken ind- eller udvandring til Danmrk. Virkningen på BNP afspejler alene den reducerede fuldtidsbeskæftigelse. Befolkningen er ekskl. ukrainere under særloven og virkningerne af den supplerende beløbsordning er fraregnet i scenarierne.

Kilde: 2030-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2028, august 2024.

Tabel 3

Udviklingen i den samlede fertilitetsniveau samt ved alternative forudsætninger fertiliteten og indfasningsperioden

	2030	2040	2050	2060	2070	2080	2090	2100	2130
Samlede fertilitetsniveau									
2024 befolkningsprognose	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Fertilitet på 0,9 og ingen ind- og udvandring	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Fertilitet på 1,3 og ingen ind- og udvandring	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Fertilitet på 1,5 og ingen ind- og udvandring	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Fertilitet på 1,7 og ingen ind- og udvandring	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Fertilitet på 1,9 og ingen ind- og udvandring	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Fertilitet på 2,5 og ingen ind- og udvandring	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5

Anm.: I den aktuelle fremskrivning er det forudsat, at den smale fertilitet blandt kvinder konvergerer mod 1,7 på sigt, således at det aktuelle niveau for fertiliteten på ca. 1,5 i 2023 gradvist stiger til det langsigtede niveau på 1,7. I den aktuelle fremskrivning differenceres der mellem fertiliteten fordelt på herkomstgrupper. Fertiliteten for kvinder af dansk oprindelse, konvergerer i den aktuelle fremskrivning til 1,75. I tabellen anføres de marginale virkninger af, at fertiliteten derimod er 0,9, 1,3, 1,5, 1,7, 1,9 og 2,5 for alle herkomstgrupper samt, at der ingen indfasningsperiode er. Ligledes er at der hverken ind- eller udvandring til Danmrk. Virkningen på BNP afspejler alene den reducerede fuldtidsbeskæftigelse. Befolkningen er ekskl. ukrainere under særloven og virkningerne af den supplerende beløbsordning er fraregnet i scenarierne.

Kilde: 2030-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2028, august 2024.

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister